

MISCELLANEOUS PASSAGES

PROPEMPTICON VERGILIO.*

The Perils of the Deep.

- A. 1 Sic te diva potens Cypri,
Sic fratres Helenae, lucida sidera,
Ventorumque regat pater
Obstrictis aliis praeter Iapyga,
5 Navis, quae tibi creditum
Debes Vergilium, finibus Atticis
Reddas incolumem precor
Et serves animae dimidium meae.
Illi robur et aes triplex
10 Circa pectus erat, qui fragilem truci
Commisit pelago ratem
Primus, nec timuit praecipitem Africum
Decertantem Aquilonibus
Nec tristes Hyadas nec rabiem Noti,
15 Quo non arbiter Hadriae
Maior, tollere seu ponere vult freta.
Quem mortis timuit gradum,
Qui siccis oculis monstra natantia,
Qui vidit mare turbidum et
20 Infames scopulos Acroceraunia ?
Nequiquam deus absceidit
Prudens Oceano dissociabili
Terras, si tamen impiae
24 Non. tangenda rates transiliunt vada.
‘Nought is there for man too high.’
- B. 25 Audax omnia perpeti
G-ens humana ruit per vetitum. nefas :
Audax Iapeti genus
Ignem fraude mala gentibus intulit ;
Post ignem aetheria domo
30 Subdactum macies et nova febrium
Terris incubnit cohors
Semotique prius tarda necessitas
Leti corripuit gradum.
Expertus vacuum Daedalus aera.
35 Pinnis non homini datis ;
Perrupit Acheronta Herculeus bbor.
Nil mortalibus arduist ;
Caelum ipsum petimus stultitia neque
Per nostrum patimur scelus
40 Iracunda Iovem ponere fulmina.

HORACE, Od. I. iii.

* A ‘God-speed’ to Vergil’s ship.

PROPEMPTICON MAECIO CELERI.

A Prayer FOR his friend's safety.

- A. 1 Di, quibus audaces amor est servare carinas
 Saevaque ventosi mulcere pericula ponti,
 Sternite molle fretum placidumque advertite votis
 Concilium, et lenis non obstrepat unda precanti :
 5 Grande tuo rarumque damus, Neptune, profundo
 Depositum. Iuvenis dubio committitur alto
 Maecius atque animae partem super aequora nostrae
 Maiorem transferre parat. Proferte benigna
 Sidera et antennae gemino considite cornu,
 10 Oebalii fratres ; vobis pontusque polusque
 Luceat ; Iliacae longe nimbose sororis
 Astra fugate, precor, totoque excludite caelo.
 Vos quoque caeruleum ponti, Nereides, agmen
 Quis honor et regni cessit fortuna secundi,
 15 Dicere quae magni fas sit mihi sidera ponti,
 Surgite de vitreis spumosaee Doridos antris
 Baianosque sinus et feta tepentibus undis
 Litora tranquillo certatim ambite natatu,
 Quaerentes ubi celsa ratis, quam scandere gaudet
 20 Nobilis Ausoniae Celer armipotentis alumnus. . . .

His Prayer is heard. Man's audacity.

- B. Et pater, Aeolio frangit qui carcere ventos
 Cui varii flatu8 omnisque per aequora mundi
 Spiritus atque hiemes nimboseque nubila parent,
 Artius obiecto Borean Eurumque Notumque
 25 Monte premat : soli Zephyro sit copia caeli,
 Solus agat puppes summasque supernatet undas
 Assiduus pelago ; donec tua turbine nullo
 Laeta Paraetoniis assignet carbasa ripis. . . .
 Audimur. Vocat ipse ratem nautasque morantes
 30 Increpat. Ecce meum timido iam frigore pectus
 Labitur et nequeo, quamvis movet ominis horror,
 Claudere suspensos oculorum in margine fletus. . . .
 Quis rude et abscissum miseris animantibus aequor
 Pecit iter solidaeque pios telluris alumnos
 35 Expulit in fluctus pelagoque immisit hianti
 Audax ingenii ? nec enim temeraria virtus
 Illa magis, summae gelidum quae Pelion Ossae
 38 Iunxit anhelantemque iugis bis pressit Olympum.
 STATIUS, *Silvae*, II. ii. 1-20, 42-53, 61-66.

SENECA.

For those 'qui corporis cura mentem obruerunt.'

- A. 1 Stulta est enim, mi Lucili, et minime conveniens
litterato viro occupatio exercendi lacertos et dila-
tandi cervicem, ac latera firmandi. Cum tibi feliciter
sagina cesserit, et tori creverint : nec vires unquam
5 opimi bovis, nec pondus aequabis. Adice nunc, quod
maiore corporis sarcina animus eliditur, et minus
agilis est. Itaque, quantum pot's circumscribe
corpus tuum, et animo locum laxa. Malta se-
quuntur incommoda huic deditos curae. Primum
10 exercitationes, quarum labor spiritum exhaurit, et
inhabilem intentioni ac studiis acrioribus reddit ;
deinde copia ciborum subtilitas animi impeditur.
Accedunt pessimae notae, mancipia in magisterium
recepta, homines inter oleum et vinum occupati :
15 quibus ad votum dies est actus, si bene desuda-
verunt, si in locum eius quod effluxit, multum
portionis altius ieiuno gutture regesserunt. Bibere
et sudare, vita cardiaci est. Sunt exercitationes et
faciles et breves, quae corpus et sine mora laxent, et
20 tempori parcant : cuius praecipua ratio habenda est.
Cursus, et cum aliquo pondere manus motae, et
saltus, vel ille qui corpus in altum levat, vel ille qui
in longum mittit, vel ille (ut ita dicam) saliaris, aut
(ut contumeliosius dicam) fullonius. Quodlibet ex
25 his elige, usu fit facile. Neque ego te iubeo semper
imminere libro, aut pugillaribus. Dandum et
aliquod intervallum animo : ita tamen ut non resol-
vatur, sed remittatur.

SENECA, *Ep. xv. 8.*

'They needs must die.'

- B. Incognitum istud facinus, ac dirum nefas
30 A me quoque absit. Quod scelus miseri luent ?
Scelus est Iason genitor, et maius scelus
Medea mater. Occidant : non sunt mei.
Pereant ? mei sunt. Crimine et culpa carent.
Sunt innocentes, fateor : et frater fuit.
35 Quid, anime, titubas ? ora quid lacrimae rigant ?
Variamque nunc huc ira nunc illuc amor
Diducit ? anceps aestus incertam rapit.

SENECA, *Medea, 920.*

An Estimate of early Roman Dramatists.

- A. 1 Ennius, et sapiens et fortis et alter Homerus,
 Ut critici dicunt, leviter curare videtur,
 Quo promissa cadant et somnia Pythagorea.
 Naevius in manibus non est et mentibus haeret
 5 Paene recens? Adeo sanctum est vetus omne poema.
 Ambigitur quotiens uter utro sit prior, aufert
 Pacuvius docti famam senis, Accius alti,
 Dicitur Afrani toga convenisse Menandro,
 Plautus ad exemplar Siculi properare Epicharmi,
 10 Vincere Caecilius gravitate, Terentius arte.
 Hos ediscit et hos arto stipata theatro
 Spectat Roma potens, habet hos numeratque poetas
 Ad nostrum tempus Livi scriptoris ab aevo.

HOR. Ep. II. i. 50-62.

‘Terentio non similem dices quempiam.’

- B. Tu quoque tu in summis, o dimidiate Menander,
 15 Poneris, et merito, puri sermonis amator.
 Lenibus atque utinam scriptis adiuncta foret vis,
 Comica ut aequato virtus polleret honore
 Cum Graecis neve hac despectus parte iaceres!
 Unum hoc maceror ac doleo tibi deesse, Terenti.

CAESAR, ap. SUTTON. vit. Ter.

Ovid on his Contemporaries.

- C. 20 Temporis illius colui fovique poetas,
 Quotque aderant vates, rebar adesse deos.
 Saepe suas volucres legit mihi grandior aevo,
 23 Quaeque nocet serpens, quae iuvat herba, Macer.
 Saepe suos solitus recitare Propertius ignes,
 lure sodalicio qui mihi iunctus erat.
 Ponticus heroo, Bassus quoque clarus iambis
 27 Dulcia convictus membra fuere mei;
 Et tenuit nostras numerosus Horatius aures,
 Dum ferit Ausonia carmina culta lyra.
 Vergilium vidi tantum: nec amara Tibullo
 31 Tempus amicitiae fata dedere meae.
 Successor fuit hic tibi, Galle, Propertius illi;
 Quartus ab his serie temporis ipse fui:
 Utque ego maiores, sic me coluere minores,
 35 Notaque non tarde facta Thalia mea est.

OVID, Tr. IV. x. 41-56.

Cf. OVID, Am. I. xv. 9-30; Am. 111. ix. 38-68; Rem. Am. 66-388;
 QUINT. X. i. 85-90.

STORMS BY SEA AND LAND.

Ovid describes a Storm at Sea.

- A. 1 Me miserum, quanti montes volvuntur aquarum !
 Iam iam tacturos sidera summa putes.
 Quantae diducto subsidunt aequore valles !
 4 Iam iam tacturas Tartara nigra putes.
 Quocumque aspicio, nihil est nisi pontus et aer,
 Fluctibus hic tumidus, nubibus ille minax.
 Inter utrumque fremunt inmani murmure venti :
 8 Nescit, cui domino pareat, unda maris.
 Nam modo purpureo vires capit Eurys ab ortu,
 Nunc Zephyrus sero vesperè missus adest,
 Nunc sicca gelidus Boreas bacchatur ab Arcto,
 12 Nunc Notus adversa proelia fronte gerit.
 Rector in incerto est nec quid fugiatve petatve
 Invenit : ambiguis ars stupet ipsa malis.

OVID, *Tr.* I. ii. 19–32.

The passing of Romulus.

- B. 15 Sol fugit, et remouent subeuntia nubila caelum,
 Et gravis effusis decidet imber aquis.
 Hinc tonat, hinc missis abrupitur ignibus aether,
 18 Fit fuga, rex patriis astra petebat equis.

OVID, *Fast.* ii. 493–496.

Thunder and Hail.

- C. Interea prope inm occidente sóle inhorrescit mare,
 20 Ténebrae conduplicántur, noctisque ét nimum
 occaecát nigror,
 Flámma inter nubés coruscat, caelum tonitru con-
 tremit,
 Grándomixta imbri largifico súbita praecipitáns cadit,
 Undique omnes vénti erumpunt, saévi existunt
 túrbines,
 Férvit aestu pélagus.

PACUVIUS *up.* CIC. *De Div.* I. xiv. 24.

The Argo in a Gale.

- D. 25 Tollitur atque intra Minyas Argoaque vela
 Styrys adest : vasto rursus desidit hiatu
 Abrupta revolutus aqua. Iamque omnis in astra
 Itque reditque ratis, lapsoque reciproca fluctu
 Descendit. Vorat hos vertex, hos agmine toto
 30 Gurges agit. Simul in voltus micat undique terror ;
 Crebra ruina poli caelestia limina laxat.

VAL. FL. *Argon.* viii. 328–334.

Cf. VERG. *Aen.* i. 81–123, *Aen.* iv. 160–168; STAT. *Theb.* i. 336–363.

PETS RENOWNED IN SONG.

Lesbia's Sparrow.

- A. 1 Lugete, o Veneres Cupidinesque,
 Et quantumst hominum venustiorum.
 Passer mortuus est meae puellae,
 Passer, deliciae meae puellae,
 5 Quem plus illa oculis suis amabat.
 Nam mellitus erat suamque norat
 Ipsam tam bene quam puella matrem ;
 Nec sese a gremio illius movebat,
 Sed circumsilens modo huc modo illuc
 10 Ad solam dominam usque pipiabat.
 Qui nunc it per iter tenebricosum
 Illuc, unde negant redire quemquam.
 At vobis male sit, malae tenebrae
 Orci, quae omnia bella devoratis :
 15 Tam bellum mihi passerem abstulistis.
 Vae factum male ! vae miselle passer !
 Tua nunc opera meae puellae
 Plendo turgiduli rubent ocelli. CATULLUS, iii.

'My Parrot an obtrusive bird.'

- B. Psittace, dux volucrum, domini facunda voluptas,
 20 Humanae sollers imitator, psittace, linguae,
 Quis tua tam subito praeclusit murmura fato ?
 STATIUS, *Silv.* ii. 4

The Lap-dog and its Portrait.

- C. Issa est passere nequior Catulli,
 Issa est purior osculo columbae,
 Issa est blandior omnibus puellis,
 25 Issa est carior Indicis lapillis,
 Issa est deliciae catella Publi.
 Hanc tu, si queritur, loqui putabis ;
 Sentit tristitiamque gaudiumque.
 Colla nixa cubat capitque somnos,
 30 Ut suspiria nulla senfiantur.
 Hanc ne lux rapiat suprema totam,
 Picta Publius exprimit tabella,
 In qua tam similem videbis Issam,
 Ut sit tam similis sibi nec ipsa.
 Issam denique pone cum tabella :
 Aut utramque putabis esse veram,
 Aut utramque putabis esse pictam.

MARTIAL, I. cix.

Cf. CATULL, ii. ; OVID, *Am.* ii. 6.

THE ROMAN SATIRISTS. (1)

- A. 1 Satura quidem tota nostra est, in qua primus
 insignem laudem adeptus Lucilius quosdam ita
 deditos sibi adhuc habet amatores, ut eum non
 eiusdem modo operis auctoribus, sed omnibus poetis
 5 praeferre non dubitent. Ego quantum ab illis tan-
 tum ab Horatio dissentio, qui Lucilium *fluere lutu-
 lentum e t esse aliquid, quod tollere possis*, putat.
 Nam et eruditio in eo mira et libertas atque inde
 acerbitas, et abunde salis. Multum eo est tersior ac
 10 purus magis Horatius, et, nisi labor eius amore,
 praecipuus. Multum et verae gloriae, quamvis uno
 libro, Persius meruit. QUINT. X.i. 93.

A Criticism of Lucilius.

- B. Eupolis atque Cratinus Aristophanesque poetae
 Atque alii, quorum comoedia prisca virorum est,
 15 Siquis erat dignus describi, quod malus ac fur,
 Quod moechus foret aut sicarius aut alioqui
 Famosus, multa cum libertate notabant.
 Hinc omnis pendet Lucilius, hosce secutus
 Mutatis tantum pedibus numerisque, facetus,
 20 Emunctae naris, durus componere versus.
 Nam fuit hoc vitiosus : in hora saepe ducentos,
 Ut magnum, versus dictabat stans pede in uno ;
 Cum flueret lutulentus, erat quod tollere velles ;
 Garrulus atque piger scribendi ferre laborem.
HORACE, Sat. I. iv. 1-12.

Juvenal's Reasons for Writing Satire.

- C. 25 Cur tamen hoc potius libeat decurrere campo,
 Per quem magnus equos Aurunca flexit alumnus,
 Si vacat ac placidi rationem admittitis, edam.
 Cum pars Niliacae plebis, cum verna Canopi
 Crispinus Tyrias umero revocante lacernas
 30 Ventilet aestivum digitis sudantibus aurum
 Nec sufferre queat maioris pondera gemmae,
 Difficile est saturam non scribere.
JUVENAL, Sat. i. 19-21, 26-30.

His Subject.

- D. Ex quo Deucalion, nimbis tollentibus aequor,
 Navigio montem ascendit sortesque poposcit,
 35 Paulatimque anima caluerunt mollia saxa,
 Quidquid agunt homines, votum, timor, ira, voluptas,
 Gaudia, discursus, nostri farrago libelli est.
JUVENAL, Sat. i. 81-86.

THE ROMAN SATIRISTS. (2)

Virtue defined.

- A. 1 Virtus, Albine, est pretium persolvere verum
 Quis in versamur, quis vivimus rebus potesse :
 Virtus est homini scire id quo quaeque habeat res.
 Virtus scire homini rectum, utile, quid sit honestum;
 5 Quae bona, quae mala item, quid inutile, turpe, in-
 honestum ;
 Virtus quaerendae finem rei scire modumque :
 Virtus divitiis pretium persolvere posse :
 Virtus, id dare, quod re ipsa debetur, honori ;
 Hostem esse atque inimicum hominum morumque
 malorum,
 10 Contra defensorem hominum morumque bonorum ;
 Hos magni facere, his bene velle, his vivere amicum ;
 Commoda praeterea patriae prima putare,
 Deinde parentum, tertia iam postremaque nostra.

LUCILIUS, *Sat. Frag.*

¹ The names of men so poor
 Who could do mighty deeds.

- B. Cum tremerent autem Fabios durumque Catonem
 15 Et Scauros et Fabricium rigidique severos
 Censoris mores etiam collega timeret,
 Nemo inter curas et seria duxit habendum
 Qualis in Oceani fluctu testudo nataret
 Clarum Troiugenis factura et nobile fulcrum,
 20 Sed nudo latere et parvis frons aerea lectis
 Vile coronati caput ostendebat aselli,
 Ad quod lascivi ludebant ruris alumni.
 Tales ergo cibi qualis domus atque supellex.

JUVENAL, *Sat. xi. 90-99.*

Persius in Praise of his Tutor, Cornutus.

- C. Cum primum pavido custos mihi purpura cessit
 25 Bullaque succinctis Laribus donata pependit ;
 Cum blandi comites totaque inpune Subura
 Permisit sparsisse oculos iam candidus umbo,
 Cumque iter ambiguum est et vitae nescius error
 Deducit trepidas ramosa in compita mentes,
 30 Me tibi supposui. Teneros tu suscipis annos
 Socratico, Cornute, sinu ; turn fallere sollers
 Apposita intortos extendit regula mores,
 Et premitur ratione animus vincique laborat
 34 Artificemque tuo ducit sub pollice vultum.

PERSIUS, *Sat. v. 19-25, 30-40.*

THE THEATRE.

Objections to a *Permanent Theatre*, 151 B.C.

- A. 1 Cum locatum a censoribus theatrum exstrueretur,
 P. Cornelio Nasica auctore tamquam inutile et
 nociturum publicis moribus ex senatus consulto
 destructum est, populusque aliquamdiu stans ludos
 5 spectavit. LIVY, *Epit.* 48.

Scenic Arrangements.

- B. Apudmaiores theatri gradus tantum fuerunt. Nam
 scena de ligno tantum ad tempus fiebat, unde hodieque
 permansit consuetudo, ut componantur pegmata a
 ludorum theatralium editoribus. Scena autem, quae
 10 fiebat, aut versilis erat aut ductilis. Versilis tunc erat,
 cum subito tota machinis quibusdam convertebantur,
 et aliam picturae faciem ostendebat. Ductilis tunc,
 cum tractis tabulatis hac atque illac species picturae
 nudabatur interior. Unde perite utrumque tetigit,
 15 dicens, 'Versis discedat frontibus': singula singulis
 complectens sermonibus. Quod Varro et Suetonius
 commemorant. SUET. *ap. Serv. Georg.* iii. 24.

The Awnings.

- C. Et vulgo faciunt id lutea russaque vela
 Et ferrugina, cum magnis intenta theatri
 20 Per malos volgata trabesque tremantia flutant ;
 Namque ibi consessam caveai subter et omnem
 Scaenai speciem, patrum coetumque decorum
 Inficiunt coguntque suo fluitare colore.
LUCRETIUS, iv. 75-80.

The Law of Otho, 67 B.C.

- D. L. Roscius Otho tribunus plebis legem tulit, ut
 25 equitibus Romanis in theatro quattuordecim gradus
 proximi adsignarentur. LIVY, *Epit.* 99.

Usurpers of Equestrian Privileges.

- E. 'Sectus flagellis hic triumviralibus
 Praeconis ad fastidium
 Arat Falerni mille fundi iugera
 30 Et Appiam mannis terit
 Sedilibusque magnus in primis eques
 Othone contempto sedet.'
HORACE, *Epod.* iv. 11-16.

SPINNING.

The Parcae spin the Web of Fate,

- A. 1 Laeva colum molli lana retinebat amictum,
 Dextera tum leviter deducens fila supinis
 Formabat digitis, turn prono in pollice torquens
 Libratum tereti versabat turbine fusum,
 htque ita decerpens aequabat semper opus dens,
 Laneaque aridulis haerebant morsa labellis,
 Quae prius in levi fuerant extantia filo :
 Ante pedes autem candentis mollia lanae
 Vellera virgati cnstodibant calathisci.
 10 Haec turn clarisona pellentes vellera voce
 Talia divino fuderunt carmine fata,
 Carmine perfidiae quod post nulla arguet aetas.
 ‘O decus eximium magnis virtutibus augens,
 Emathiae tutamen opis, clarissime nato,
 15 Accipe, quod laeta tibi pandunt luce sorores,
 Veridicum oraclum— sed vos quae fata secuntur
 Currite ducentes subtemina, currite fusi.’

CATULLUS, lxiv. 311-327.

The Skill of Arachne. Her Contest with Pallas.

- B. Sive rudem primos lanam glomerabat in orbes,
 Seu digitis subigebat opus repetitaque longo
 20 Vellera mollibat nebulas aequantia tractu
 Sive levi teretem versabat pollice fusum,
 Seu pingebat acu scires a Pallade doctam.

- Haud mora constituunt diversis partibus ambae
 Et gracili geminas intendunt stamine telas.
 25 Tela iugo vincta est, stamen secernit harundo,
 Inseritur medium radiis subtemen acutis
 Quod digiti expediunt, atque inter stamina ductum
 Percusso paviant insecti pectine dentes.
 Utraque festinant cinctaeque ad pectora vestes
 30 Bracchia docta movent, studio fallente laborem.

OVID, *Met.* vi. 19-23, 53-60.*The Pastime of Circe.*

- C. Proxima Circaeae raduntur litora terrae
 Dives inaccessos ubi Solis filia lucos
 Assiduo resonat cantu, tectisque superbis
 Urit odoratam nocturna in lumina cedrum,
 35 Arguto tenues percurrens pectine telas.

VERG. *Aen.* vii. 10-14.Cf. OVID, *Met.* iv. 220-229 ; *Fasti*, iii. 815-20.

The Approach of the Monster.

- A. 1 Andromedan poenas immitis iusserat Ammon.
 Quam simul *ad* duras religatam brachia cautes
 Vidit Abantiades, nisi quod levis *aura* capillos
 Moverat et tepido manabant lumina fletu,
 5 Marmoreum ratus esset opus. Trahit inscius ignes
 Et stupet et visae correptns imagine formae
 Paene suas quater est oblitus in aere pennas. . . .
 Ecce velut navis praefixo concita rostro
 Sulcat aquas, iuvenum sudantibus acta lacertis,
 10 Sic fera dimotis impulsu pectoris undis
 Tantum aberat scopulis, quantum Balearica torto
 Punda potest plumbo medii transmittere caeli ;
 Cum subito iuvenis pedibus tellure repulsa
 Arduus in nubes abiit. Ut in aequore summo
 15 Umbra viri visa est, visam fera saevit in umbram.
 Utque Iovis praepes, vacuo cum vidit in arvo
 Praebentem Phoebō liventia terga draconem,
 Occupat aversum, neu saeva retorqueat ora,
 Squamigeris avidos figit cervicibus ungues,
 20 Sic celeri missus praeceps per inane volatu
 Terga ferae pressit dextroque frementis in armo
 Inachides ferrum curvo tenuis abdidit hamo.

How Perseus won his Bride.

- B. Vulnere laesa gravi modo se sublimis in auras
 Attollit, modo subdit aquis, modo more ferocis
 25 Versat apri, quem turba canum circumsona terret.
 Ille avidos morsus velocibus effugit alis ;
 Quaque patet, nunc terga cavis super obsita conchis,
 Nunc laterum costas, nunc qua tenuissima cauda
 Desinit in piscem, falcato vulnerat ense.
 30 Belua puniceo mixtos cum sanguine fluctus
 Ore vomit ; maduere graves adspergine pennae.
 Nec bibulis ultra Perseus talaribus ausus
 Credere, conspexit scopulum, qui vertice summo
 Stantibus extat aquis, operitur ab aequore moto.
 35 Nixus eo rupisque tenens iuga prima sinistra
 Ter quater exegit repetita per ilia ferrum.
 Litora cum plausu clamor superasque deorum
 Inplevere domos ; gaudent generumque salutant
 Auxiliumque domus servatoremque fatentur
 40 Cassiope Cepheusque pater. resolute catenis
 Incedit virgo, pretiumque et causa laboris.

ANDROMEDA. (2)

'From afar, unknowing, I marked thee,
Shining, a snow-white cross on the dark-green walls of the sea-
cliff.'—KINGSLEY.

- A. 1 Tandem Gorgonei victorem Persea monstri
Felix illa dies redeuntem ad litora duxit.
Isq̄ue ubi pendentem vidit de rupe puellam,
Deriguit facie, quam non stupefecerat hostis ;
5 Vixque manu spoliū tenuit ; victorque Medusae
Victus in Andromeda est. Iam cautibus invidet ipsi
Felicesque vocat, teneant quae membra, catenas.
Et postquam poenae causam cognovit ab ipsa,
Destinat in thalamos per bellum vadere ponti,
10 Altera si Gorgo veniat, non territus ira.
Concitat aërios cursus flentesque parentes
Promissu vitae recreat pactusque maritam
Ad litus remeat. Gravidus nam surgere pontus
Cooperat, et longo fugiebant agmine fluctus
15 Impellentis onus monstri. Caput eminent undis
Scindentis pelagusque movet. Circumsonat aequor
Dentibus, inque ipso rapidum mare navigat ore.

The Death of the Monster.

- B Illa * subit contra versoque a gurgite frontem
Erigit et tortis innitens orbibus alte'
20 Emicat ac toto sublimis corpore fertur.
Sed quantum illa subit semet iaculata profundo,
In tantum revolat laxumque per aethera ludit
Perseus et ceti subeuntis verberat ora.
Nec cedit tamen illa viro, sed saevit in auras
25 Morsibus, et vani crepitant sine vulnere dentes ;
Efflat et in caelum pelagus mergitque volantem
Sanguineis undis pontumque extollit in astra.
Spectabat pugnam pugnandi causa puella ;
Iamque oblita sui, metuit pro vindice tali
30 Suspirans, animoque magis quam corpore pendet.
Tandem confossis subsedit belua membris
Plena maris summasque iterum remeavit ad undas
Et magnum vasto contextit corpore pontum,
Tunc quoque terribilis nec virginis ore videnda.
35 Perfundit liquido Perseus in marmore corpus
Maior et ex undis ad cautes pervolat alto
Solvitque haerentem vinculis de rupe puellam
Desponsam pugna, nupturam dote mariti.

MANILIUS, *Astronomica*, v. 567-583, 595-615.

* illa = belua.

SCHOOLS.

The School of Flavius, at Venusia.

- A. 4 Causa fuit pater his, qui macro pauper agello
 Noluit in Flavi ludum me mittere, magni
 Quo pueri magnis e centurionibus orti,
 Laevo suspensi loculos tabulamque lacerto,
 5 Ibant octonos referentes Idibus aeris.
 HOR. Sat. I. vi. 71-75.

Ovid and his Brother educated at Rome.

- B. 6 Protinus excolimur teneri, curaque parentis
 Imus ad insignes Urbis ab arte viros.
 Frater ad eloquium viridi tendebat ab aevo,
 9 Fortia verbosi natus ad arma fori.
 At mihi iam puero caelestia sacra placebant,
 Inque suum furtim Muss trahebat opus.
 OVID, *Tristia*, IV. x. 15-20.

The Schoolmaster's life a hard one.

- C. 12 Dummodo non pereat, mediae quod noctis ab hora
 Sedisti, qua nemo faber, qua nemo sederet,
 Qui docet obliquo lanam deducere ferro ;
 15 Dummodo non pereat, totidem olfecisse lucernas,
 Quot stabant pueri, cum totus decolor esset
 Flaccus, et haereret nigro fuligo Maroni.
 JUVENAL, vii. 222-227.

Early School.

- D. 18 Surgite : iam vendit pueris ientacula pistor,
 Cristataeque sonant undique lucis aves.
 MARTIAL, XIV. ccxxiii.

Homogeneous Divisions.

- E. 20 Non inutilem scio servatum esse a praeceptoribus
 meis morem, qui, cum pueros in classes distribuissent,
 ordinem discendi secundum vires ingeni dabant.
 QUINTIL. I. ii. 23.

Plagosus Orbilius.

- F. 23 Quid tibi nobiscum est, ludi scelerate magister,
 Invisum pueris virginibusque caput ?
 Nondum cristati rupere silentia galli :
 26 Murmure iam saevo verberibusque tonas.
 MARTIAL, IX. lxxviii. 1-4.

Cf. JUV. x. 114-7; MARTIAL, X. lxxii.; HOR. *Ep.* II. i. 67-71.

BOOKS.

- 'A. 1 Parve (nec invideo) sine me, liber, ibis in urbem :
 Ei mihi, quod domino non licet ire tuo.
 Vade, sed incultus, qualem decet exsulis esse :
 4 Infelix habitum temporis huius habe.
 Nec te purpureo velent vaccinia fuco :
 Non est conveniens luctibus ille color :
 Nec titulus minio nec cedro charta notetur,
 8 Candida nec nigra cornua fronte geras.
 Felices ornent haec instrumenta libellos :
 Fortunae memorem te decet esse meae.
 Nec fragili geminae poliantur pumice frontes,
 12 Hirsutus sparsis ut videre comis.
 Neve liturarum pudeat. Qui viderit illas
 De lacrimis factas sentiat esse meis.
 Vade, liber, verbisque meis loca grata saluta :
 16 Contingam certe quo licet illa pede.
 OVID, *Trist.* I. i. 1-16.
- B. 17 Lutes sed niveum involvat membrana libellum,
 Pumex et canas tondeat ante comas
 Summaque praetexat tenuis fastigia chartae
 20 Indicet ut nomen littera facta meum,
 Atque inter geminas pingantur cornua frontes :
 Sic etenim comptum mittere oportet opus.
 TIBULLUS, III. i. Y-14.
- C. 23 Qui tecum cupis esse meos ubicumque libellos
 Et comites longae quaeris habere viae,
 Hos eme, quos artat brevibus membrana tabellis
 26 Scrinia da magnis, me manus una capit.
 Ne tamen ignores ubi sim venalis et erres
 Urbe vagus tota, me duce certus eris :
 Libertum docti Lucensis quaere Secundum
 30 Limina post Pacis Palladiumque forum.
 MARTIAL, I. ii.

ARETHUSA.

'As an eagle pursuing
A dove to its ruin

Down the streams of the cloudy wind.'—SHELLEY.

- A. 1 *Lassa* revertēbar (memini) *Stymphalide* silva ;
Aestus erat, magnumque labor geminaverat *aestum*.
 Invenio sine vertice aquas, sine murmure euntes,
 Perspicuas ad humum, per quas numerabilis alte
 5 *Calculus* omnis erat, quas tu vix ire putares. . . .
 Nescioquod medio sensi sub gurgite murmur
Territaque insisto propioris margine fontis,
 'Quo properas *Arethusa*?' suis *Alpheos* ab undis,
 'Quo properas?' iterum rauco mihi dixerat ore. . . .
 10 Sic ego currebam, sic me ferus ille premebat,
 Ut fugere accipitrem penna trepidante columbae,
 Ut solet accipiter trepidas urguere columbas.
 Usque sub *Orchomenon* *Psophidaque* *Cyllenenque*
Maenaliisque sinus gelidumque *Erymanthon* et *Elin*
 15 *Currere* sustinui ; nec me velocior ille.
 Sed tolerare diu cursus ego, viribus impar,
 Non poteram ; longi patiens erat ille laboris.
 Per tamen et campos, per opertos arbore montes,
Saxa quoque et rupes et qua via nulla, cucurri.

'*Alpheum* fama est huc *Elidis* amnem
Occultas egisse vias subter mare, qui nunc
 Ore, *Arethusa*, tuo *Siculis* confunditur undis.'—VERGIL.

- B. 20 *Sol* erat a tergo : vidi praecedere longam
 Ante pedes umbram, nisi si timor illa videbat,
 Sed certe sonitusque pedum terrebat et ingens
Crinales vittas afflabat anhelitus oris.
 Fessa labore fugae 'fer opem, deprendimur,' inquam,
 25 'Armigerae, *Diana*, tunc, cui saepe dedisti
 Ferre tuos arcus inclusaque tela pharetra.'
 Mota dea est spissisque ferens e nubibus unam
 Me super iniecit. lustrat caligine tectam
Amnis et ignarus circum cava nubila quaerit.
 30 *Bisque* locum, quo me dea texerat, inscius ambit
 Et bis 'io *Arethusa*, io *Arethusa*' vocavit. . . .
 In latices mutor, sed enim cognoscit amatas
Amnis aquas, positoque viri, quod sumpserat, ore
 Vertitur in proprias, ut se mihi misceat, undas.
 35 *Delia* rupit humum, caecisque ego mersa cavernis
Advehor *Ortygiam*, quae me cognomine divae
 Grata meae superas eduxit prima sub auras.
 OVID, *Met.* v. 585-641 (se.).

HYLAS.

Οὔτω μὲν κάλλιστος Ἴλας μακάρων ἀριθμεῖται.

- A. 1 Namque ferunt olim Pagasae navalibus Argon
 Egressam longe Phasidis isse viam,
 Et iam praeteritis labentem Athamantidos undis
 4 Mysorum scopulis applicuisse ratem.
 Hic manus heroum, placidis ut constitit oris,
 Mollia composita litora fronde tegit.
 At comes invicti iuvenis processerat ultra,
 8 Sacram sepositi quaerere fontis aquam.
 Hanc circum irriguo surgebant lilia prato
 Candida purpureis mixta papaveribus.
 Quae modo decerpens tenero pueriliter ungui
 12 Proposito florem praetulit officio,
 Ex modo formosis incumbens neacius undis
 Errorem blandis tardat imaginibus.
 Tandem haurire parat demissis flumina palmis
 16 Innixus dextro plena trahens umero.
 Cuius ut accensae Hydriades candore puellae
 Miratae solitos destituere choros.
 Prolapsum leviter f acili traxere liquore :
 20 Turn sonitum raptο corpore fecit Hylas.

PROPERTIUS, I. xx. 17-24, 37-48.

Litus ' Hyla Hyla ' omne sonabat.

- B. 21 Continuo, volucris ceu pectora tactus asilo
 Emicuit Calabris taurus per confraga saeptis
 Obvia quaque ruens, tali se concitat ardens
 In iuga senta fuga : pavet omnis conscia late
 25 Silva, pavent montes, luctu succensus acerbo
 Quid struat Alcides tantaque quid apparet ira.
 Ille, velut refugi quem contigit improba Mauri
 Lancea sanguineus vasto leo murmure fertur,
 Frangit et absentem vacuis sub dentibus hostem,
 30 Sic furiis accensa gerens Tiryntius ora
 Fertur et intento decurrit montibus arcu.
 Heu miserae quibus ille ferae, quibus incidit usquam
 Immeritis per lustra viris ! volat ordine nullo
 Cuncta petens ; nunc ad ripas deiectaque saxis
 35 Flumina, nunc notas nemorum procurrit ad umbras.
 Rursus Hylan et rursus Hylan per longa reclamat
 Άγία : responsant silvae et vaga certat imago.

VALERIUS FLACCUS, *Argonautica*, iii. 581-597.

Cf. APOLLONIUS RHODIUS, *Argonautica*, i. 1224-1239.

PLAUTUS.

The Portmanteau Fish.

(TRACHALIO-GRIPUS.)

- I TR. Quid ais, impudens?
 Ausu's etiam comparare vidulum cum piscibus?
 Eadem tandem res videtur? GR. In manu non
 est mea:
 Ubi demisi rete atque hamum, quidquid haesit
 extraho
 5 MEUM quod rete atque hami nacti sunt, meum
 potissimumst.
- TR. Immo hercle hand est, siquidem quod vas
 excepisti.
- GR. Philosophe!
- TR. Sed tu, enunquam piscatorem vidisti, venefice,
 Vidulum piscem cepisse aut protulisse ullum in
 forum?
 Non enim tu hic quidem occupabis omnes
 quaestus quos voles:
 10 Et vitorem piscatorem teesse, impure, postulas.
 Vel te mihi monstrare oportet piscis qui sit
 vidulus:
 Vel quod in mari non natumst neque habet
 squamas ne feras.
- GR. Quid tu? nunquam audisti antehac vidulum
 esse piscem? TR. Scelus,
 Nullus est. GR. Immost profecto: ego qui sum
 piscator scio.
 15 VERUM raro capitur: nullus minus saepe ad
 terram venit.
- TR. Nil agis: dare verba speras mihi te posse, furcifer.
 Quo colorest? GR. Hoc colore capiuntur
 pauxilluli:
 Sunt alii puniceo corio, magni autem, atque atri.
- TR. Scio:
 Tu hercle, opino, in vidulum piscem te con-
 vortes, nisi caves:
 20 Fiet tibi puniceum corium, postea atrum denuo.
Rudens, IV. iii. 58-77.

TERENCE.

'*Humani nil a me alienum puto.*'

(CHREMES—MENEDEMUS.)

- A. 1 CH. Numquam tam mane egredior neque tam vesperi
 Domum revortor, quin te in fundo conspicer
 Fodere aut arare aut aliquid ferre. Denique
 Nullum remittis tempus neque te respicis.
 5 Haec non voluptati tibi esse satis certo scio.
 'Enim,' dices, 'quantum hic operis fiat poenitet.'
 Quod in opere faciundo operae consumis tuae,
 Xi sumas in illis exercendis, plus agas.
 ME. Chremes, tantumne ab re tuast oti tibi,
 10 Aliena ut cures ea quae nil ad te attinent ?
 CH. Homo sum : humani nil a me alienum puto.
 Vel me monere hoc vel percontari puta :
 Rectumst, ego ut faciam ; non est, te ut de-
 terream.
 ME. Mihi sic est usus : tibi ut opns factost, face.
 15 CR. An quoquamst usus homini, se ut cruciet ?
 ME. Mihi.
 CH. Siquid laborist, nollem : sed quid istuc malist ?
 Quaeso, quid de te tantum commeruisti ?
 ME. Eheu.
 CH. Ne lacruma, atque istuc, quidquid est, fac meut
 sciam ;
 Ne retice, ne verere, crede inquam mihi :
 20 Aut consolando aut consilio aut re iuvero.

Hautont. I. i. 15-34.*Cicero on Terence.*

- B. 'Tu quoque, qui solus lecto sermone, Terenti,
 Conversum expressumque Latina voce Menandrum
 23 In medium nobis sedatis vooibus effers,
 Quiddam come loquens, atque omnia dulcia miscens.'
 SÜETON. *Vit. Ter.* p. 34.

Terence defends his use of 'Contaminatio.' *

- c. 25 Nam quod rumores distulerunt malivoli
 Multas contaminasse Graecas, dum facit
 Paucas Latinas : factum id esse hic non negat,
 Neque se pigere et deinde facturum autumat.
 Habet bonorum exemplum, quo exemplo sibi
 30 Licere id facere quod illi fecerunt putat.

Hautont. ProL. 16-21.

* *Contaminatio* = the *blending* of the parts of different comedies into one whole—e.g. the *Andria* of Terence, an adaptation of Menander's *Andria* and *Perinthia*.

PLINY THE ELDER.

The Song of the Nightingale.

- A. 1 Lusciniis diebus ac noctibus continuis xv garrulus sine intermissu cantus densante se frondium germine, non in novissimum digna miratu ave. Primum tanta vox tam parvo in corpusculo, tam pertinax
 5 spiritus; deinde in una perfecta musica scientia : modulatus editur sonus, et nunc continuo spiritu trahitur in longum, nunc variatur inflexo, nunc distinguitur conciso, copulatur intorto, promittitur revocato, infuscat ex inopinato interdum et secum
 10 ipse murmurat, plenus, gravis, acutus, creber, extensus, ubi visum est, vibrans, summus, medius, imus ; breviterque omnia tam parvulis in faucibus quae tot exquisitis tibiætorum tormentis ars hominum excogitavit, ut non sit dubium hanc suavitatem
 15 præmonstratam efficaci auspicio, cum in ore Stesichori cecinit infantis. Ac ne quis dubitet artis esse, plures singulis sunt cantus, nec iidem omnibus, sed sui cuique. Certant inter se, palamque animosa contentio est : victa morte finit saepe vitam,
 20 spiritu prius deficiente quam captu. Meditantur iuveniores versusque quos imitentur accipiunt : audit discipula intentione magna et reddit vicibusque reticent ; intelligitur emendatae correptio et in docente quaedam reprehensio. *Hist. Nat. x. 81.*

PLINY THE YOUNGER.

A Corinthian Statuette.

- B. 25 Ex hereditate, quae mihi obvenit, emi proxime Corinthium signum, modicum quidem, sed festivum et expressum, quantum ego sapio, qui fortasse in omni re, in hac certe perquam exiguum sapio : hoc tamen signum ego quoque intellego. Est enim nudum, nec
 30 aut vitia, si qua sunt, celat, aut laudes parum ostentat. Effingit senem stantem : ossa, musculi, nervi, venae, rugae etiam ut spirantis apparent : rari et cedentes capilli, lata frons, contractus facies, exile collum. Aes ipsum, quantum verus color indicat, vetus et
 35 antiquum. Talia denique omnia, ut possint artificum oculos tenere, delectare imperitorum. Quod me, quamquam tirunculum, sollicitavit ad emendum. Emi autem, non ut haberem domi, verum ut in patria nostri celebri loco ponerem ; ac potissimum in
 40 Iovis templo, Videtur enim dignum templo, dignum deo donum. *Ep. iii. 6,*

METHODS OF WORK.

Helps to Style.

- A. 1 Quaeris, quemadmodum in secessu, quo iam diu frueris, putem te studere oportere. Utile in primis, et multi praecipiant, vel ex Graeco in Latinum, vel ex Latino vertere in Graecum : quo genere exercitationis proprietates splendorque verborum, copia figurarum, vis explicandi, praeterea imitatione optimorum similia inveniendi facultas paratur ; simul quae legentem fefellit transferentem fugere non possunt. Intelligentia ex hoc et iudicium ad-
10 quiritur. Nihil obfuerit, quae legeris hactenus, ut rem argumentumque teneas, quasi aemulum scribere lectisque conferre, ac sedulo pensitare quid tu, quid ille commodius. Magna gratulatio, si non nulla tu ; magnus pudor, si cuncta ille melius. Licebit
15 interdum et notissima eligere, et certare cum electis. Poteris et, quae dixeris, post oblivionem retractare, multa retinere, plura transire, alia interscribere, alia rescribere. Laboriosum istud et taedio plenum sed difficultate ipsa fructuosum, recalescere ex integro,
20 et resumere impetum fractum omissumque, postremo nova velut membra peracti corpori intexere, nec tamen priora turbare. Fas est et carmine remitti, non dico continuo et longo (id enim perfici nisi in otio non potest), sed hoc arguto et brevi; quod apte
25 quantaslibet occupationes curasque distinguit.

PLINY THE YOUNGER, *Ep.* vii. 9 (sel.)

Importance of Concentration.

- B. 26 Sed silentium et secessus et undique liber animus ut sunt maxime optanda, ita non semper possunt contingere, ideoque non statim, si quid obstrepet, abiciendi codices erunt et deplorandus dies, verum
30 incommodis repugnandum et hic faciendus usus, ut omnia quae impediunt vincat intentio : quam si tota mente in opus ipsum direxeris, nihil eorum, quae oculis vel auribus incursant, ad animum perveniet. An vero frequenter etiam fortuita hoc cogitatio
35 praestat, ut obvios non videamus et itinere derremus ; non consequemur, si et voluerimus? Non est indulgendum causis desidia. Nam si nonnisi refecti, nonnisi hilares, nonnisi omnibus aliis curis vacantes studendum existimaverimus, semper erit
40 propter quod nobis ignoscamus.

QUINTILIAN, *Inst. Or.* X. iii. 28.

PHAEDRUS.

De Simonide.

- A. 1 Homo doctus in se semper divitias habet,
 Simonides, qui scripsit egregium melos,
 Quo paupertatem sustineret facilius,
 Circum ire coepit urbes Asiae nobiles,
 5 Mercede accepta laudem victorum canens.
 Hoc genere quaestus postquam locuples factus est,
 Revenire in patriam voluit cursu pelagio ;
 Erat autem, ut aiunt, natus in Chia insula.
 Ascendit navem, quam tempestas horrida
 10 Simul et vetustas medio dissolvit mari.
 Hi zonas, illi res pretiosas colligunt,
 Subsidium vitae. Quidam curiosior :
 'Simonide, tu ex opibus nil sumis tuis ?'
 'Mecum,' inquit, 'mea sunt cuncta.' * Tunc pauci
 enantant,
 15 Quia plures onere degravati perierant.
 Praedones adsunt, rapiunt quod quisque extulit,
 Nudos relinquunt. Forte Clazomenae prope
 Antiqua fuit urbs ; quam petierunt naufragi.
 Hic litterarum quidam studio deditus,
 20 Simondis qui saepe versus legerat
 Eratque absentis admirator maximus,
 Sermone ab ipso cognitum cupidissime
 Ad se recepit ; veste, nummis, familia
 Hominem exornavit. Ceteri tabulam suam
 25 Portent rogantes victum, Quos casu obvios
 Simonides ut vidit, 'Dixi ' inquit ' mea
 Mecum esse cuncta : vos quod habuistis, perit.'
 iv. 23.

Mons Parturiens.

- B. 28 Mons parturibat, gemitus immanes ciens,
 Eratque in terris maxima expectatio.
 At ille murem pep&it. Hoc scriptum est tibi,
 Qui, magna cum minaris, extricas nihil.
 iv. 24.

Nihil ita occultum esse quod non reveletur.

- c. 32 Pastor capellae cornu baculo fregerat :
 Rogare coepit, ne se domino proderet . . .
 'Quamvis indigne laesa, reticebo tamen ;
 35 Sed res clamabit ipsa quid deliqueris.'

*Appendix, 22.** Cf. 'Omnia bona mea mecum sunt.'—SENECA, *Ep.* 9.

TIBULLUS.

The Golden Age.

- A. 1 Quam bene Saturno vivebant rege, priusquam
 Tellus in longas est patefacta vias !
 Nondum caeruleas pinus contemperat undas,
 4 Effusum ventis praebueratque sinum,
 Nec vagus ignotis repetens compendia terris
 Presserat externa navita merce ratem.
 1110 non validus subiit iuga tempore taurus,
 8 Non domito frenos ore momordit equus,
 Non domus ulla fores habuit, non fixus in agris
 Qui regeret certis finibus arva, lapis.
 12 Ipsae mella dabant quercus, ultroque ferebant
 Obvia securis ubera lactis oves.
 Non acies, non ira fuit, non bella, nec ensem
 Immiti saevus duxerat arte faber.
 Nunc Iove sub domino caedes et vulnere semper,
 16 Nunc mare, nunc leti mille repente viae.

I. iii. 35-50.

cf. CATULLUS, lxiv. ; VERGIL, *Ecl.* iv.*Birthday Wishes.*

- B 17 Dicamus bona verba : venit natalis ad aras :
 Quisquis ades, lingua, vir mulierque fave.
 Urantur pia tura focis, urantur odores,
 20 Quos tener e terra divite mittit Arabs.
 Ipse suos Genius adsit visurus honores,
 Cui decorent sanctas mollia sarta comas.
 Illius puro destillent tempora nardo,
 24 Atque satur libo sit madeatque mero,
 Adnuat et, Cornute, tibi quodcumque rogabis.
 En age, quid cessas ? adnuat ille : roga.
 Auguror, uxoris fidos optabis amores ;
 28 Iam reor hoc ipsos edidicisse deos.
 Nec tibi malueris, totum quaecumque per orbem
 Fortis arat valido rusticus arva bove,
 Nec tibi, gemmarum quidquid felicibus Indis
 32 Nascitur, Eoi qua maris unda rubet.
 Vota cadunt : utinam strepitantibus advolet alis
 Flavaque coniugio vincula portet Amor,
 Vincula, quae maneant semper, dum tarda senectus
 36 Inducat rugas inficiatque comas.
 Hic veniat natalis avis prolemque ministret,
 Ludat et ante tuos turba novella pedes.

II. ii.

cf. TIBULL. I. vii, 49-54 ; PERSIUS, ii. 1-4.

s 2

HUNTING.

On the delights of hunting with a note-book.

- A. 1 Ridebis, et licet rideas. Ego ille, quem nosti
 apros tres, et quidem pulcherrimos, cepi. Ipse ?
 inquis. Ipse ; non tamen ut omnino ab inertia mea
 et quiete discederem. Ad retia sedebam : erat in
 5 proximo, non venabulum aut lancea, sed stilus et
 pugillares. Meditabar aliquid enotabamque, ut, si
 manus vacuas, plenas tamen ceras reportarem. Non
 est, quod contemnas hoc studendi genus. Mirum
 est ut animus agitatione motuque corporis excitetur.
 10 Iam undique silvae et solitudo, ipsumque illud
 silentium, quod venationi datur, magna cogitationis
 incitamenta sunt. Proinde cum venabere, licebit
 auctore me ut panarium et lagunculam sic etiam
 pugillares feras. Experieris non Dianam magis
 15 montibus, quam Minervam inerrare. Vale.

PLINY, *Ep.* i. 6.

Oenone Paridi.

- B. 16 Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos
 Et tegeret catulos qua fera rupe suos ?
 Retia saepe comes maculis distincta tetendi ;
 Saepi citos egi per iuga longa canes.

OVID, *Her.* v. 17-20.

The Hunting Party.

- C. 20 Oceanum interea surgens Aurora reliquit.
 It portis iubare exorto delecta iuventus ;
 Retia rara, plagae, lato venabula ferro,
 Massylique ruunt equites et odora canum vis.
 Reginam thalamo cunctantem ad limina primi
 25 Poenorum exspectant, ostroque insignis et auro
 Stat sonipes ac frena ferox spumantia mandit.
 Postquam altos ventum in montes atque invia lustra
 Ecce ferae, saxi deiectae vertice, caprae
 Decurrere iugis ; alia de parte patentes
 30 Transmittunt cursu campos atque agmina cervi
 Pulverulenta fuga glomerant montisque relinquunt.
 At puer Ascanius mediis in vallibus acri
 Gaudet equo, iamque hos cursu, iam praeterit illos
 Spumantemque dari pecora inter inertia votis
 35 Optat aprum aut fulvum descendere monte leonem.

VERG. *Aen.* iv. 129-135, 151-159.

A ROMAN DAY.

Its Duties and Amusements.

- A. 1 Prima salutantes atque altera conterit hora ;
 Exercet raucos tertia causicos ;
 In quintam varios extendit Roma labores ;
 4 Sexta quies lassis ; septima finis erit ;
 Sufficit in nonam nitidis octava palaestris ;
 Imperat exstructos frangere nona toros ;
 Hora libellorum decima est, Eupheme, meorum,
 8 Temperat ambrosias cum tua cura dapes
 Et bonus aetherio laxatur nectare Caesar
 Ingentique tenet pocula parca manu.
 Tunc admitte iocos : gressu timet ire licenti
 12 Ad matutinum nostra Thalia Iovem.

MARTIAL, IV. viii.

The Simple Life. How Horace spent his day.

- B. Hoc ego commodius quam tu praeclare senator
 Milibus atque aliis vivo. Quacunque libido est
 15 Incedo solus, percontor quanti holus ac far,
 Fallacem circum vespertinumque pererro
 Saepe forum, adsisto divinis. Inde domum me
 Ad porri et ciceris refero laganique catinum;
 Cena ministratur pueris tribus, et lapis albus
 20 Pocula cum cyatho duo sustinet, astat echinus
 Vilis, cum patera guttus, Campana supellex.
 Deinde eo dormitum, non sollicitus, mihi quod cras
 Surgendum sit mane, obeundus Marsya, qui se
 Voltum ferre negat Noviorum posse minoris.
 25 Ad quartam iaceo; post hanc vagor, aut ego, lecto
 Aut scripto quod me taciturn iuвет, unguor olivo,
 Non quo fraudatis immundus Natta lucernis.
 Ast ubi me fessum sol acrior ire lavatum
 Admonuit, fugio campum lusumque trigonem.
 30 Pransus non avide quantum interpellat inani
 Ventre diem durare, domesticus otior. Haec est
 Vita solutorum misera ambitione gravique.
 His me consolor victurum suavius, ac si
 84 Quaestor avus pater atque meus patruusque fuisset.

HORACE, Sat. I. vi. 110-131.

Cf. Cic. ad *Fam.* ix. 20 ; Lucr. ii. 14-33 ; Verg. *Georg.* ii. 458-474 ; Hor. *Od.* III. i.

TACITUS.

' *Lives of great men all remind us,
We can make our lives sublime.*'

- A. 1 Si quis piorum manibus locus, si, ut sapientibus placet, non cum corpore extinguuntur magnae animae, placide quiescas, nosque domum tuam ab inferno desiderio et muliebribus lamentis ad con-
5 templationem virtutum tuarum voces, quas neque lugeri neque plangi fas est. Admiratione te potius et immortalibus laudibus et, si natura suppeditet, similitudine colamus : is verus honos, ea coniunctissimi cuiusque pietas. Id filiae quoque uxori-
10 praeceperim, sic patris, sic mariti memoriam venerari, ut omnia facta dictaque eius secum revolvant, formamque ac figuram animi magis quam corporis complectantur, non quia intercedendum putem imaginibus quae marmore aut aere finguntur, sed, ut
15 vultus hominum, ita simulacra vultus imbecilla ac mortalia sunt, forma mentis aeterna, quam tenere et exprimere non per alienam materiam et artem, sed tuis ipse moribus possis. Quidquid ex Agricola amavimus, quidquid mirati sumus, manet mansu-
20 rumque est in animis hominum, in aeternitate temporum, in fama rerum ; nam multos veterum velut inglorios et ignobilis oblivio obruet : Agricola posteritati narratus et traditus superstes erit.

Agricola 46.

The Climate and Products of Britain.

- B. Caelum crebris imbribus ac nebulis foedum ;
25 asperitas frigorum abest. Dierum spatia ultra nostri orbis mensuram ; nox clara et extrema Britanniae parte brevis, ut finem atque initium lucis exiguo discrimine internoscas. Quod si nubes non efficiunt, aspici per noctem solis fulgorem, nec occidere et
30 exurgere, sed transire affirmant. Scilicet extrema et plana terrarum humili umbra non erigunt tenebras, infraque caelum et sidera nox cadit. Solum praeter oleam vitemque et cetera calidioribus terris oriri sueta patiens frugum, fecundum : tarde mitescunt ;
35 cito proveniunt ; eademque utriusque rei causa, multus umor terrarum caelique. Pert Britannia aurum et argentum et alia metalla, pretium victoriae. Gignit et oceanus margarita, sed subfusca ac liventia.

Agricola 12.

TRIMALCHIO'S SUPPER.

Le Bourgeois Gentilhomme. An Ignorant Connoisseur.

- A. 1 Plausum post hoc automatum familia dedit, et
 ' Gaio feliciter ! ' conclamavit : nec non cocus
 potione oneratus est, et argentea corona pocu-
 lumque in lance accepit Corinthia. Quam cum
 5 Agamemnon propius consideraret, ait Trimalchio :
 ' Solus sum, qui vera Corinthia habeam.' Exspec-
 tabam, ut pro reliqua insolentia diceret sibi vasa
 Corintho afferri. Sed ille melius : ' Et forsitan,'
 inquit, ' quaeris, quare solus Corinthia vera possi-
 10 deam? Quia scilicet aerarius, a quo emo, Corinthus
 vocatur ; quid est autem Corinthium, nisi quis
 Corinthum habeat? Et ne me putetis nesapium
 esse, valde bene scio, unde primum Corinthia nata
 sint. Cum Ilium captum est, Hannibal, homo vafer,
 15 et magnus stelio, omnes statuas aeneas, et aureas, et
 argenteas in unum rogam gessit, et eas incendit ;
 factae sunt in unum aera miscellanea. Ita ex hac
 massa fabri sustulerunt, et fecerunt catilla et parop-
 sides et statuncula. Sic Corinthia nata sunt, ex
 20 omnibus in unum, nec hoc, nec illud.'

PETRONIUS ARBITER, 50.

The Glass Bowl, and its Maker.

- B. ' Tgnoscetis mihi,' inquit Trimalchio, ' quod
 dixero : ego malo mihi vitrea; certe non olunt.
 Quod si non frangerentur, mallet mihi, quam
 aurum; nunc autem vilia sunt. Fuit tamen faber,
 25 qui fecit phialam vitream, quae non frangebatur.
 Admissus ergo Caesarem est cum suo munere ;
 deinde fecit se porrigere Caesari, et illam in pavi-
 mentum proiecit. Caesar non pote validius, quam
 expavit. At ille sustulit phialam de terra: collisa
 30 erat, tanquam vasum aeneum. Deinde marceolum
 de sinu protulit, et phialam otio belle correxit.
 Hoc facto putabat se solium Iovis tenere, utique,
 postquam illi dixit : ' Numquid alius scit hanc condi-
 turam vitreorum ? ' Vide modo. Postquam negavit,
 35 iussit illum Caesar decollari ; quia enim, si scitum
 esset, aurum pro luto haberemus.

PETRONIUS ARBITER, 51.

PRONUNCIATION.*

H.

- I. Diu deinde servatum ne consonantibus (veteres) adspirarent, ut in *Graccis* et in *triumphis*. Erupit brevi tempore nimius usus, ut *choronae*, *chenturiones*, *praechones* adhuc quibusdam in inscriptionibus maneant, qua de re Catulli nobile epigramma est.

QUINT. i. 5. 20.

Chommoda dicebat, si quando commoda vellet
 Dicere, et insidias Arrius hinsidias,
 Et turn mirifice sperabat se esse locutum,
 Cum quantum poterat dixerat hinsidias.
 Credo, sic mater, sic liber avonculus eius,
 Sio maternus avos dixerat atque avia.
Hoc misso in Syriam requierant omnibus aures :
 Audibant eadem haec leviter et leviter,
 Nec sibi postilla metuebant talia verba,
 Cum subito adfertur nuntius horribilis,
 Ionios fluctus, postquam illuc Arrius isset,
 Iam non Ionios esse, sed Hionios,

CATULLUS. lxxxiv.

A Street Cry.

- II. Cum M. Crassus exercitum Brundisii imponeret, quidam in portu, *caricas* Cauno advectas vendens, *Caunecas* ! clamitabat. Dicamus, si placet, monitum ab eo Crassum, caveret, ne iret (*cau[e] n[e] eas* = do not go): **mon** n fuisse periturum, si omni paruisset. Quae si suscipiamus, pedis offensio nobis et abruptio corrigiae et sternutamenta erunt observanda.

CICERO, Div. ii. 40. 84.

K. Q. c.

- III. **K** perspicuum est littera quod vacare possit ;
 Et **Q** similis, namque eadem vis in utraque est ;
 Quia qui locus est primitus unde exoritur C,
 Quascunque deinceps libeat iugare voces,
 Mutare necesse est sonitum quidem supremum,
 Refert nihilum, **K** prior an **Q** siet an C.

TERENTIANUS MAURUS (circ. 300 A.D.).

U.

- IV. ME. Egon' dedi ?

PE. Tu tu, istic, inquam ! Vin' adferri noctuam
 Quae tu *tu* usque dicat tibi ? Nam nos iam
 defessi sumus. PLAUTUS, Men. 553-6.

* For further information see Dr. Postgate's *How to pronounce Latin* (Bell & Sons).

PROVERBIAL EXPRESSIONS.

- I. ' Nam quae volumus et credimus libenter.
CAES. *B. Civ.* ii. 27.
- II. Cuiusvis hominis est errare; nullius nisi insipientis in errore perseverare. Posteriores enim cogitationes, ut aiunt, sapientiores solent esse.
CIC. *Phil.* xii. 5.
- III. Dimidium facti qui coepit habet.
HOR. *Ep.* I. ii. 40.
- IV. Nemo repente fuit turpissimus.
Juv. *Sat.* ii. 83.
- v. Velut materiam igni praebentes.
LIVY, xxi. 10.
- V I . Et quasi cursores vitae lampada tradunt.
LUCR. ii. 79.
- VII. Non amo te, Sabidi, nec possum dicere quare :
Hoc tantum possum dicere, non amo te.
MARTIAL, *Ep.* I. xxxii.
- VIII. quem di diligunt
Adulescens moritur.
PLAUT. *Bacch.* I. ii. 36.
- IX. Nullumst iam dictum, quod non sit dictum prius.
TERENCE, *Eun. Prolog.* 41.
- X. Quot homines tot sententiae : suus cuique mos.
TER. *Phormio*, II. iv. 14.
- XI. Stultum facit fortuna, quem vult pedere.
PUB. SYRUS.
- XII. Vita brevis est, longa ars.
Vita, si scias uti, longa est.
SEN. de *Brevit. vitae*, i. 4.
- XIII. Omne ignotum pro magnifico.
TAC. *Agric.* 30.
- XIV. Divina natura dedit agros, ars humana aedificavit urbes.
VARRO, de *Re Rust.* iii. 1.
- XV. Tu ne cede malis, sed contra audentior ito
Quam tua te Fortuna sinet.
VERG. *Aen.* vi. 95.
- XVI. . . . Sunt hic etiam sua praemia laudi ;
Sunt lacrimae rerum, et mentem mortalia tangunt.
VERG. *Aen.* i. 461-2.

CONSOLATIO.

‘*Whom the gods love die young.*’

- A. 1 Una post haec Quintiliani mei spe ac voluptate nitebar : et poterat sufficere solatio. Non enim flosculos, sicut prior, sed iam decimum aetatis ingressus annum, certos ac deformatos fructus ostendat. Iuro per mala mea, per infelicem conscientiam, per illos manes, numina mei doloris, has me in illo vidisse virtutes ingeni, non modo ad percipiendas disciplinas, quo nihil praestantius cognovi plurima expertus studiique iam turn non coacti 5 (sciunt praeceptores), sed probitatis, pietatis, humanitatis, liberalitatis, ut prorsus posset hinc esse tanti fulminis metus, quod observatum fere est, celerius occidere festinatam maturitatem : et esse nescio quam quae spes tantas decerpit invidiam, ne vide- 15 licet ultra, quam homini datum est, nostra provehantur. Etiam illa fortuita aderant omnia, vocis iucunditas claritasque, oris suavitas, et in utracumque lingua, tanquam ad eam demum natus esset, expressa proprietates omnium litterarum. Sed haec spes adhuc : 20 illa maiora, constantia, gravitas, contra dolores etiam ac metus robur. Nam quo ille animo, qua medicorum admiratione, mensium octo valetudinem tulit ! ut me in supremis consolatus est ! quam etiam deficiens, iamque non * *noster*, ipsum illum alienatae mentis 25 errorem circa solas literas habuit !

QUINTILIAN, *Inst. Or.* VI. i. 9.

* Cf. ‘Invalidasque tibi tendens, heu non tua, palmas.’

VERG. G. iv. 498.

Servius Sulpicius to Cicero.

- B. 26 Quae res mihi non mediocrem consolationem attulerit, volo tibi commemorare, si forte eadem res tibi dolorem minuere possit. * Ex Asia rediens, cum ab Aegina Megaram versus navigarem, coepi regiones 30 circumcirca prospicere. Post me erat Aegina, ante me Megara, dextra Piraeus, sinistra Corinthus : quae oppida quodam tempore florentissima fuerunt, nunc prostrata et diruta ante oculos iacent. Coepi egomet mecum sic cogitare : ‘ Hem ! nos homunculi 35 indignamur, si quis nostrum interiit aut occisus est, quorum vita brevior esse debet, cum uno loco tot oppidum cadavera proiecta iacent ? Visne tu te, Servi, cohibere et meminisse hominem te esse natum ? ’

CICERO, *Ep. ad Fam.* iv. 5.

* Cf. Byron, *Childe Harold*, iv. 44-5.

ELEGIES.

Catullus at the Grave of his Brother.

- A. 1 Multas per gentes et multa per aequora vectus
 Advenio has miseram, frater, ad inferias,
 Ut te postremo donarem munere mortis
 4 Et mutam neququam alloquerer cinerem,
 Quandoquidem for tina mihi tete abstulit ipsum,
 Heu miser indigne frater adempte mihi.
 Nunc tamen interea haec prisco quae more parentum
 8 Tradita sunt tristes munera ad inferias,
 Accipe fraterno multum manantia fletu,
 Atque in perpetuum, frater, ave atque vale.

CATULLUS, ci.

To Calvus on the Death of his Wife.

- B. Si quicquam mureis gratum acceptumve sepulcris
 12 Accidere a nostro, Calve, dolore potest,
 Cum desiderio veteres renovamus amores
 Atque olim amissas flemus amicitias,
 Certe non tanto mors immatura dolori est
 16 Quintiliae, quantum gaudet amore tuo.

CATULLUS, xcvi.

The Plea of Cornelia to her Husband.

- C. Desine, Paule, meum lacrimis urgere sepulcrum :
 Panditur ad nullas ianua nigra preces.
 Cum semel infernas intrarunt funera leges,
 20 Obserat umbrosos lurida porta locos. . . .
 Nunc tibi commendo communia pignora natos :
 Haec cura et cineri spirat inusta meo.
 Te Lepide, et te, Paule, meum post fata levamen;
 24 Conditae sunt vestro lumina nostra sinu.
 Fungere maternis vicibus, pater : illa meorum
 Omnis erit collata turba ferenda tuo.
 Oscula cum dederis tua flentibus, adice matris :
 28 Tota domus coepit nunc onus esse tuum.

PROPERTIUS, IV. (V.) xi. 1-4, 73-80.

Mom Tibulli.

- D. Memnona si mater, mater ploravit Achillem,
 Et tangunt magnas tristia fata deas,
 Flebilis indignos, Elegia, solve capillos :
 82 A nimis ex vero nunc tibi nomen erit !
 Ille tui vates operis, tua fama, Tibullus
 Ardet in exstructo corpus inane rogo.

OVID, Am. III. ix. (sel.)

MARTIALIS APOPHORETA * (1).

Lectori.

Quo vis cumque loco potes hunc finire libellum :
 Versibus explicitumque omne duobus opus.
 Lemmata si quaeris cur sint adscripta, docebo,
 Ut, si malueris, lemmata sola legas.

I.

Chartae Epistolares.

Seu leviter noto seu' caro missa sodali
 Omnes ista solet charta vocare suos.

Theca Libraria.

II.

Sortitus thecsm calamis armare memento :
 Cetera nos dedimus, tu leviora para.

Umbella.

III.

Accipe quae nimios vincant umbracula soles :
 Sit licet et ventus, te tua vela tegent.

Yaraxonium.

IV.

Militiae decus hoc gratique erit omen honoris,
 Arma tribunicium cingere digna latus.

Falx.

V.

Pax me certa ducis plaoidos curvavit in usus.
 Agricolae nunc sum, militis ante fui.

Scrinium.

VI.

Selectos nisi das mihi libellos,
 Admittam tineas trucesque blattas.

Candelabrum Corinthium.

VII.

Nomina candelae nobis antiqua dederunt.
 Non norat parcos uncta lucerna patres.

Pila Paganica.

VIII.

'Haec quae difficili turget paganica pluma,
 Folle minus laxast et minus arta pila.

Pila Trigonalis.

IX.

Si me mobilibus scis expulsare sinistris,
 Sum tua. Tu nescis ? rustice, redde pilam.

Follis.

X.

Ite procul, iuvenes : mitis mihi convenit aetas :
 Folle decet pueros ludere, folle senes.

* Apophoreta (ἀποφόρητα = to be carried away), Christmas presents which were interchanged at the Saturnalia.

MARTIALIS APOPHORETA (2).

Vergilius in membranis.

- I. Quam brevis immensum cepit membrana Maronem !
Ipsius vultus prima tabella gerit.

Cicero in membranis.

- II. Si comes ista tibi fuerit membrana, putato
Carpere te longas cum Cicerone vias.

Monobyblos Properti.

- III. Cynthia, facundi carmen iuvenale Properti,
Accepit famam ; non minus ipsa dedit.

Titus Livius in membranis.

- IV. Pellibus exiguis artatur Livius ingens,
Quem mea non totum bybliothea capit.

Sallustius.

- V. Hic erit, ut perhibent doctorum corda virorum,
Primus Romana Crispus in historia.

Lucanus.

- VI. Sunt quidam qui me dicunt non esse poetam :
Sed qui me vendit bybliopola putat.

Catullus.

- VII. Tantum magna suo debet Verona Catullo,
Quantum parva suo Mantua Vergilio.

Fistula.

- VIII. Quid me compactam ceris et harundine rides ?
Quae primum structa est fistula talis erat.

Catella Gallicana,

- IX. Delicias parvae si vis audire catellae
Narranti brevis est pagina tota mihi.

Minerva argentea.

- X. Dic mihi, virgo ferox, cum sit tibi cassis et hasta
Quare non habeas aegida. 'Caesar habet.'

Hercules sic tiliis.

- XI. Sum fragilis : sed tu, moneo, ne sperne sigillum :
Non pudet Alciden nomen habere meum.

Toga.

- XII. ' Romanos rerum dominos gentemque togatam '
Ille facit, magno aui dedit astra patri.

EPITAPHS AND 'INSCRIPTIONS.

On. *Naevius* (by himself).

- I. 'Immortales mortales si foret fas flere
Flerent divae Camenae Naevium poetam ;
Itaque postquam est Orci traditus thesauro
Obliti sunt Romai loquier lingua Latina.'

On *Ennius* (by himself).

- II. 'Aspicite, o cives, senis Enni imaginis formam :
Hic vestrum panxit maxima facta patrum.
Nemo me lacrumis decoret nec funera fletu
Faxit. Cur ? Volito vivus per ora virum.'

On *Pacuvius* (by himself).

- III. 'Adulescens, tametsi properas, te hoc saxum rogat,
Ut sese aspicias, deinde quod scriptum est, legas.
Hic sunt poetae Pacuvi Marci sita
Ossa. Hoc volebam nescius ne esses. Vale.'

On *Plautus* (by himself).

- IV. 'Postquam est mortem aptus Plautus, Comoedia luget,
Scena est deserta, ac dein Risus, Ludus, Iocusque,
Et Numeri innumeri simul omnes collacrumarunt.'

On *Tibullus*.

- v. 'Te quoque Vergilio comitem non aequa, Tibulle,
Mors iuvenem campos misit ad Elysios,
Ne foret aut elegis molles qui fleret amores
Aut caneret forti regia bella pede.'

DOMITIUS MARSUS.

In tumulo hominis felicis.

- VI. 'Sparge mero cineres, bene olentis et unguine nardi,
Hospes, et adde rosis balsama puniceis.
Perpetuum mihi ver agit illacrimabilis urna
Et commutavi saecula, non obii.
Nulla mihi veteris perierunt gaudia vitae,
Seu meminisse putes omnia, sive nihil.'

AUSONIUS, Epit. 36.

Thermopylae.

- VII. 'ὦ ξείν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις, ὅτι τῆδε
Κείμεθα, τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.'

SIMONIDES of Ceos.

- 'Dic, hospes, Spartae, nos te vidisse iacentes,
Dum sanctis patriae legibus obsequimur.'

Transl. By CICERO, Tusc. i. 42. 101.

EPILOGUE.

Horace.

- A. 1 Exegi monumentum aere perennius
 Regalique situ pyramidum altius,
 Quod non imber edax, non Aquilo impotens
 Possit diruere aut innumerabilis
 5 Annorum series et fuga temporum.
 Non omnis moriar, multaque pars mei
 Vitabit Libitinam : usque ego postera
 Crescam laude recens, dum Capitolium
 Scandet cum tacita virgine pontifex.
 10 Dicar, qua violens obstrepit Aufidus
 Et qua pauper aquae Daunus agrestium
 Regnavit populorum, ex humili potens
 Princeps Aeolium carmen ad Italos
 Deduxisse modos. Sume superbiam
 15 Quaesitam meritis et mihi Delphica
 Lauro cinge volens, Melpomene, comam.

HORACE, *Od.* III. xxx.*Ovid.*

- B. Iamque opus exegi, quod nec Iovis ira nec ignis
 Nec poterit ferrum nec edax abolere vetustas.
 Cum volet, illa dies, quae nil nisi corporis huius
 20 Ius habet, incerti spatium mihi finiat aevi ;
 Parte tamen meliore mei super alta perennis
 Astra ferar nomenque erit indelebile nostrum.
 Quaque patet domitis Romana potentia terris,
 Ore legar populi perque omnia saecula fama,
 25 Siquid habent veri vatum praesagia, vivam.

OVID, *Met.* xv. 871-9.*Martial.*

- c. Ohe, iam satis est, ohe, libelle,
 Iam pervenimus usque ad umbilicos :
 Tu procedere adhuc et ire quaeris,
 Nec summa potes in schida teneri,
 30 Sic tamquam tibi res peracta non sit,
 Quae prima quoque pagina peracta est.
 Iam lector queriturque deficitque ;
 Iam librarius hoc et ipse dicit
 34 ‘ Ohe, iam satis est, ohe, libelle.’

MARTIAL, *Epig.* IV. lxxxix.

